

Részletes tájékoztató a hagyatéki eljárásról

Tartalom:

1. Általános tájékoztató
2. Az eljárás ismertetése
3. Az eljárás kitöltendő nyomtatványai
4. Elérhetőségek
5. Ügyfelfogadás helye, ideje
6. Illetékesség
7. Póthagyatéki eljárás
8. Általános tudnivalók az öröklés rendjéről
9. Európai öröklési bizonyítvány, Öröklési tanúsítvány
10. A felek jogai és kötelezettségei
11. Az eljárás során alkalmazott legfontosabb jogszabályok

Tisztelt Ügyfelünk, fogadja őszinte részvétünket hozzátartozójának elvesztése miatt!

Az alábbiakban szeretnénk segítséget nyújtani a hagyatéki eljárásra vonatkozóan:

1. Általános tájékoztató

A hagyatéki eljárás az ember (örökhagyó) halálával bekövetkező hagyatékátszállást biztosítja; az örökhagyó vagyonában történő jogutódlást állapítja meg és igazolja.

Az eljárás célja, hogy az örökléssel kapcsolatos valamennyi kérdés jogvita nélkül rendeződjék, és ehhez az érdekeltek a kellő tájékoztatást megkapják.

A hagyatéki eljárás során a jegyző feladata a leltár felvételéhez szükséges adatok (az örökhagyó és a hagyatéki eljárásban érdekeltek jogszabályban meghatározott adatai, valamint a hagyatékba tartozó vagyon), továbbá az ezekkel kapcsolatos nyilatkozatok beszerzése, a tényállás tisztázása. A hagyaték megállapítása és az örökösök részére történő átadása a közjegyző hatásköre.

A hagyatéki leltár felvétele (az eljárás jegyzői szakasza) illeték- és díjmentes.

A közjegyző eljárása díjköteles, a közjegyzőt munkadíj és költségtérítés (közjegyzői díjazás) illeti meg. A közjegyző díjáról a www.mokk.hu oldalon, illetve a közjegyzői díjszabásról szóló 22/2018. (VIII.23.) IM rendeletből tájékozódhat.

Felhívjuk figyelmét, hogy az eljárást a hozzátartozó nyilatkozata alapján folytatjuk le.

A hagyatéki eljárásról szóló 2010. évi XXXVIII. törvény (továbbiakban Hetv.) 20.§-a szerint leltározni kell a hagyatékban lévő:

- belföldön fekvő ingatlan (lakás, garázs, föld, kert, telek stb.) **tulajdoni hányadát;**
- belföldi cégjegyzékbe bejegyzett gazdasági társaságban, illetve szövetkezetben fennálló **tagi** (részvényesi) **részesedést;**
- **lajstromozott vagyontárgyat** (olyan ingó dolog vagy jog, melynek meglétét közhiteles nyilvántartás igazolja pl: gépjármű, lőfegyver, védett műalkotás stb.);
- **ingó vagyont, ha értéke** -az örökösök bejelentése alapján- **az egy örökösnek jutó ingóörökség törvényben megállapított öröklési illetékmentes értéket (jelenleg 300.000,-Ft) meghaladja.**

A hagyatékot leltározni kell akkor is, ha az

- öröklésben érdekelt öröklési érdeke veszélyeztetve van, és méhmagzat, kiskorú, cselekvőképességet érintő gondnokság alatt álló nagykorú, ismeretlen helyen lévő személy, ügyeinek vitelében akadályozott természetes személy vagy csak a Magyar Állam az érdekelt;
- örökhagyó végintézkedéssel alapítvány létesítését rendelte el, vagy bizalmi vagyonkezelési jogviszonyt alapított.

Hagyatéki vagyon hiányában, ha az örökösöknek kizárólag örökös minőségük igazolására van szükségük öröklési bizonyítvány kiállítását kérhetik.

Öröklési bizonyítvány:

Annak a kérelmére, aki valószínűsíti, hogy jogainak érvényesítéséhez vagy megóvásához az örökhagyó utáni öröklési rend igazolása szükséges, a közjegyző az öröklési rendet öröklési bizonyítvánnyal állapítja meg.

Öröklési bizonyítvány kiállításának akkor van helye, ha

- az örökhagyó után hagyatéki vagyon nem maradt, vagy hagyatéki vagyon kizárólag a 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet területi hatálya alá nem tartozó államban (harmadik állam) maradt, vagy
- a hagyatékátadó végzés meghozatalára még nem került sor és a kérelmező igazolja az örökhagyó utáni öröklési rendet és több örökös esetén azt is, hogy az öröklési rend tekintetében az örökösöként érdekelték között öröklési jogi vita nincs.

2. Az eljárás ismertetése

A hagyatéki eljárás hivatalból akkor indul, amikor a jegyző az örökhagyó haláláról értesül (a halottvizsgálati bizonyítvány alapján, ennek hiányában, a bíróság holtnak nyilvánító vagy a halál tényét megállapító végzése alapján).

A halottvizsgálati bizonyítványon megjelölt hozzátartozó (hatóságunk előtt csak az ott megjelölt hozzátartozó ismert) értesítést és tájékoztatást kap az eljárás megindulásáról az ezzel kapcsolatos teendőiről, nyilatkozattételi kötelezettségéről. A hagyatékkal kapcsolatos nyilatkozatot a kiértesített hozzátartozónak kell szolgáltatnia, de bármelyik öröklésben érdekelt nyilatkozatot tehet. Célszerű annak nyilatkoznia, aki a legtöbb adattal, ténnyel rendelkezik a hagyatéki vagyon és az öröklésre jogosultak adataira vonatkozóan.

Amennyiben hagyatéki leltár felvételére nem kerül sor a hagyatéki eljárás megszüntetésre kerül.

Hagyatéki leltár felvétele esetén a hagyatéki ügyintéző (leltárelőadó) tájékoztatja a feleket a beszerzett adatokról, a hagyaték tárgyához tartozó ismertté vált vagyontárgyakról, a biztosítási intézkedés kérelmezésének lehetőségéről, az iratbetekintési jogról, az eljárás további menetéről, a felek jogaikról, kötelezettségeikről és az eljárás várható költségeiről. Felhívja továbbá a feleket, hogy 8 napon belül jelentsék be, amennyiben a tájékoztatásban foglaltakon felül további, a hagyaték tárgyához tartozó vagyontárgy rögzítése szükséges a leltárban.

A nyilatkozat(ok) beérkezését követően a leltárelőadó – amennyiben szükséges – további megkereséssel él a társhatóságok felé az eljáráshoz szükséges adatok beszerzése érdekében.

Amennyiben örökgyó hagyatékát belföldön fekvő ingatlan (pl. lakás, garázs, kert, telek stb.) tulajdoni hányada is képezi, az ingatlan értékéről az illetékes települési önkormányzat jegyzője – megkeresésünk alapján – adó- és értékbizonyítványt állít ki. Az adó- és értékbizonyítvány tartalmáról az öröklésben érdekelték tájékoztatást kapnak a hatóságtól, melyre az abban foglaltakkal szemben fellebbezéssel élhetnek. A hagyatéki leltár csak a fellebbezési határidő lejárta után, ha pedig az adó- és értékbizonyítvány ellen fellebbezéssel éltek, akkor a fellebbezés elbírálása után kerülhet megküldésre közjegyzőnek.

A tényállás tisztázását, a szükséges adatok beszerzését követően kerül sor a hagyatéki leltár elkészítésére, mely mellékleteivel együtt kerül továbbításra a 15/1991. (XI.26.) IM rendelet alapján illetékes közjegyző részére. Az eljárás jegyzői szakasza hivatalunknál ezzel lezárul.

Az eljárás indulhat kérelemre is (pl. póthagyatéki eljárás, magyar állampolgár külföldön bekövetkezett halálesete esetén) olyan személynek a bejelentése alapján, akinek a hagyatéki eljárás megindításához jogi érdeke fűződik. Ezt a jogi érdekét azonban valószínűsíteni kell, illetve a bejelentéshez csatolni kell a joghatóság és illetékesség megállapításhoz szükséges adatokat alátámasztó, valamint a bejelentés szerinti örökgyó halálának tényét igazoló okiratokat.

3. Az eljárás kitöltendő nyomtatványai

Kérjük, amennyiben a hagyatékban a Hetv. 20.§-a alapján kötelező leltározás alá tartozó vagyontárgy van (belföldön fekvő ingatlan, belföldi cégjegyzékbe bejegyzett gazdasági társaságban való részesedés, lajstromozott vagyontárgy, öröklési illetékmentes -jelenleg 300.000,-Ft-ot meghaladó értékű ingó vagyron), illetve kéri az eljárás lefolytatását (pl. pénzügyintézeteknél vezetett számla, biztosításból eredő követelés, örökgyót megillető járandóság kifizetése miatt), vagy öröklési bizonyítvány kiállítását, akkor az I. számú nyilatkozatot (a megjelölt mellékletekkel) hiánytalanul kitöltve juttassa vissza hivatalunk részére.

Amennyiben örökgyó után ingatlan, vagy leltározási kötelezettség alá eső vagyontárgy nem maradt (és öröklési bizonyítvány kiállítását sem kérik) kérjük, hogy a II. számú nemleges nyilatkozatot juttassa vissza hivatalunk részére. A nyilatkozattétel ebben az esetben is kötelező az eljárás lezárása végett. Ez esetben az eljárás megszüntetésre kerül, közjegyzői eljárásra (hagyaték átadására, örökös nevezésre) nem kerül sor.

Amennyiben az **I. sz. nyilatkozat** nyomtatvány kitöltésekor az öröklésben érdekelték felsorolásához pótlap szükséges kérjük az alábbi nyomtatványt használja a nyilatkozathoz csatolva

Pótlap további öröklésben érdekelték felsorolásához

Nyilatkozatát hivatalunkba (4471. Gávavencsellő, Petőfi utca 1szám) eljuttatni szíveskedjen.

Az eljárás sikeres és gyors lefolytatásához kérjük, hogy a nyomtatványokat pontosan, hiánytalanul, töltsék ki és az alább felsorolt mellékletek másolatát csatolják a nyomtatványhoz.

Amennyiben hagyatéki leltár felvétele szükséges (I.sz. nyilatkozat nyomtatvány) az eljáráshoz szükséges csatolandó dokumentumok:

- **örökhagyó halotti anyakönyvi kivonatának másolata** (póthagyatéki eljárás esetén az alaphagyatéki eljárás során keletkezett hagyatékátadó végzés másolata is),
- **nem magyar állampolgárság esetén örökhagyó állampolgárságát igazoló közokirat** (személyi igazolvány, útlevel, állampolgársági bizonyítvány, honosítási okirat stb.) **másolata**,
- **belföldön lakóhellyel, tartózkodási hellyel nem rendelkező öröklésben érdekelt magyarországi kézbesítési megbízottjának megbízási szerződésének másolata, vagy magyarországi lakóhellyel rendelkező meghatalmazottjának meghatalmazás másolata**,
- **örökhagyó által tett végintézkedés esetén** (végrendelet, öröklési szerződés stb.) annak **másolata**,
- **amennyiben az öröklésben érdekelték között van olyan, aki képviselővel rendelkezik, az erre vonatkozó adatok, dokumentumok** (pl: kiskorú törvényes képviselőjének adatai, gyámolt/gondnokolt esetében gyámhatósági határozat; meghatalmazotti képviselet esetén meghatalmazás stb.) **másolata**,
- **örökhagyó hagyatéki tartozásaira vonatkozó dokumentumok** (hitel- vagy pénzügyi szerződés, elszámolás stb.) **másolata**,
- **hitelezői igény bejelentés esetén: igazoló dokumentumok másolata** (pl.: temetési számla, egyéb számla, elszámolás, igazolás stb.); nyilvántartáson kívüli tulajdonjogi igényt megalapozó irat (pl: adásvételi szerződés); házassági vagyonközösségi igény esetén (pl.: házassági anyakönyvi kivonat) stb.

Amennyiben örökhagyó ingatlannal vagy leltározandó ingóságokkal rendelkezik, erre vonatkozó igazolások:

- **Örökhagyó ingatlanára vonatkozóan a beazonosításhoz pontos helyrajzi szám és cím megjelölése**
- **hatósági nyilvántartásban szereplő jármű** (pl. személygépkocsi, utánfutó, motorkerékpár, motorcsónak, mezőgazdasági haszongépjármű stb.) **forgalmi engedély másolata**,
- **gazdasági társaságban, ill. szövetkezetben fennálló tagi (részvényesi) részesedés esetén cégkivonat vagy alapító okirat másolata**,
- **pénz- és hitelintézettel szemben, fennálló követelésből eredő igazolások** (pénzügyi intézetnél vezetett számla számlakivonata, egyenlegközlő, értékpapír, takarékbetétkönyv, szerződés, elszámolás stb.) **másolata**,
- **biztosításból eredő követelés igazolás** (pl: kötvény, díjközlő) **másolata**,
- **pénztári tagságból eredő követelés igazolás** (pl: lakás-takarék, magánnyugdíj pénztári tagság, egészségbiztosítási tagság tagi értesítő, egyenlegközlő, kimutatás stb.) **másolata**,
- **örökhagyót megillető járandóságra vonatkozó igazolás** (nyugdíj szelvény/törzsszám, munkabér vagy bérjellegű járandóságról munkáltatói letét igazolás, határozat, levél stb.) **másolata**,

- **MVH regisztrációból adódó követelésre vonatkozó igazolás** (regisztrációs lap, támogatás igénylésére, megítélésére vonatkozó dokumentum, irat stb.) **másolata**,
- **egyéb örökható tulajdonában lévő ingóságról igazolás másolat.**

4. Elérhetőségek

Amennyiben a nyilatkozat kitöltésével kapcsolatban további kérdése van forduljon bizalommal az alábbi ügyintézőhöz, aki szívesen állnak rendelkezésére alábbi elérhetőségeken:

Bodnár Péterné (bodnar.peterne@gavavencsello.hu)

Telefonos elérhetőség: Telefon: (42) 572-500 110 mellékeken

5. Ügyfélfogadás helye, ideje:

Hétfőtől- szerdáig 08:00-16:00

Csütörtök: az ügyfélfogadás szünetel

Péntek: 8:00-12:00

6. Illetékesség

Az eljárás lefolytatására elsősorban örökható utolsó belföldi lakóhelye; ennek hiányában, utolsó belföldi tartózkodási helye; ennek hiányában belföldi elhalálozásának helye; ennek hiányában a hagyatéki vagyon fekvésének helye **szerinti jegyző az illetékes.** Fentiek hiányában a Magyar Országos Közjegyzői Kamara – az öröklésben érdekelt hozzá benyújtott kérelme alapján történő kijelölés – szerinti jegyző az illetékes.

A hagyatéki eljárás lefolytatására illetékes közjegyző kizárólagos illetékességgel rendelkezik ugyanannak az örökhatónak a hagyatékára vonatkozó újabb eljárásra (póthagyatéki eljárás, megismételt eljárás).

A közjegyzők illetékességét a 15/1991. (XI.26.) IM rendelet alapján az elhalálozás hónapja határozza meg.

A hagyatéki ügyben eljáró közjegyzők:

- **Január és július hónapban elhaltak tekintetében:**

Dr. Fekete Valéria

Cím: 4400 Nyíregyháza, Síp u. 12. fsz/3-4..

Tel: 42/504-700 fax: 42/504-701

e-mail: feketevaleria@mokk.hu

- **Február és augusztus hónapban elhaltak tekintetében:**

Dr. Görögné Dr. Siket Krisztina

Cím: 4400 Nyíregyháza, Bujtos u. 27

Tel/fax: 42/506-396
e-mail: siket@mokk.hu

- **Március és szeptember hónapban elhaltak tekintetében:**

Dr. Papp Klára

Cím: 4400 Nyíregyháza, Csillag u. 7.
Tel: 42/461-161 fax: 42/462-016
e-mail: pappklara@mokk.hu

- **Április és október hónapban elhaltak tekintetében:**

Dr. Petraskó István

Cím: 4400 Nyíregyháza, Síp u. 12. fsz/3-4..
Tel: 42/504-700 fax: 42/504-701
e-mail: feketevaleria@mokk.hu

- **Május és november hónapban elhaltak tekintetében:**

Dr. Szim Erzsébet

Cím: 4400 Nyíregyháza, Szabadság tér 12/a. 1/3.
Tel: 42/504-966 fax: 42/504-967
e-mail: petrasko@mokk.hu

- **Június és december hónapban elhaltak tekintetében:**

Molnárné Dr. Jánvári Ildikó

Cím: 4400 Nyíregyháza, Epreskert u. 25.
Tel: 42/411-563 fax: 42/411-560
e-mail: janvari@mokk.hu

7. Póthagyatéki eljárás

Póthagyatéki eljárás lefolytatására akkor kerülhet sor, ha a hagyatéki eljárás (alaphagyatéki eljárás) befejezése után kerül elő a hagyatékhhoz tartozó valamilyen vagyontárgy. A póthagyatéki eljárásra a hagyatéki eljárás szabályait kell megfelelően alkalmazni, azzal a különbséggel, hogy kérelemre indul, és ez esetben az eljárást kezdeményező félnek igazolnia kell a halálozás tényét, a hagyatéki vagyon meglétét.

Az alaphagyatéki eljárásban tett nyilatkozatok és elvégzett eljárási cselekmények - az örökség visszautasításától vagy a visszautasítás jogáról való lemondástól eltekintve - a póthagyatéki eljárásra nem hatnak ki.

Póthagyatéki eljárás kezdeményezésekor kérjük, hogy az 4. sz. nyilatkozat nyomtatványt töltsék ki és a szükséges mellékletek másolatait csatolva (halotti anyakönyvi kivonat másolat, ingóságok meglétét igazoló dokumentumok másolata stb.) juttassák vissza hivatalunk részére.

8. Általános tudnivalók az öröklés rendjéről:

Az öröklés szabályait a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvénye szabályozza. Örökölni törvény szerint vagy végintézkedés alapján lehet. Amennyiben örökhagyó után végintézkedés (végrendelet, öröklési szerződés stb.) maradt az öröklés rendjét ez határozza meg.

Végrendeleti öröklés

Ha örökhagyó után végintézkedés maradt kérjük, nyilatkozatában a végrendeleti öröklésre jogosult(ak) adatát is tüntesse fel és az írásos végintézkedés másolatát kérjük szíveskedjen a nyilatkozathoz csatolni! A hagyatéki leltárban azonban ebben az esetben is szükséges a törvényes öröklésre jogosultak tisztázása, ezért kérjük nyilatkozatában a törvényes öröklésre jogosultakat és adataik feltüntetését is.

A törvényes öröklés rendje a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény szerint:

Leszármazók öröklése

Törvényes örökös elsősorban az örökhagyó gyermeke. Több gyermek fejenként egyenlő részben örököl. Az öröklésből kiesett gyermek helyén egymás közt egyenlő részekben a kiesett gyermekei örökölnek.

Házastárs öröklése leszármazó mellett

Az örökhagyó házastársát leszármazó örökös mellett megilleti

- a holtig tartó hasznélvezeti jog az örökhagyóval közösen lakott lakáson és a hozzá tartozó berendezési és felszerelési tárgyakon; és
- egy gyermekrész a hagyaték többi részéből.

A hasznélvezeti jog nem korlátozható, és a házastárssal szemben megváltása nem igényelhető a leszármazók részéről. A hagyatéki eljárás során kötött osztályos egyezségben a házastárssal szemben a gyermekrész helyett az egész hagyatékra kiterjedő holtig tartó hasznélvezeti jog biztosítható.

A házastárs megváltási igénye

A házastárs – a jövőre nézve – bármikor igényelheti a hasznélvezeti jog megváltását. A hasznélvezeti jog megváltásának a házastárs és a leszármazó méltányos érdekeinek figyelembevételével kell történnie. A megváltásra kerülő vagyomból a házastársat – természetben vagy pénzben – egy gyermekrész illeti meg.

Házastárs öröklése szülő mellett

Ha leszármazó nincs, vagy nem örökölhet, az örökhagyó házastársa örököli az örökhagyóval közösen lakott lakást és a hozzá tartozó berendezési és felszerelési tárgyakat. Az örökhagyóval közösen lakott lakás és a hozzá tartozó berendezési és felszerelési tárgyakon túli hagyaték felét az örökhagyó házastársa örököli, másik felét az örökhagyó szülei örökölik fejenként egyenlő arányban. Az öröklésből kiesett szülő helyén a másik szülő és az örökhagyó házastársa örököl fejenként egyenlő arányban.

Házastárs egyedüli öröklése

Ha leszármazó és szülő nincs, vagy nem örökölhet, az örökgyó házastársa egyedül örököl.

Házastárs kiesése a törvényes öröklésből

Nem örökölhet az örökgyó házastársa, ha az öröklés megnyílásakor (az örökgyó halálakor) a házastársak között életközösség nem állott fenn, és az eset körülményeiből nyilvánvaló, hogy az életközösség visszaállítására nem volt kilátás. Az örökgyó házastársának az öröklésből való kiesésére az hivatkozhat, aki a kiesés folytán maga örökölné, vagy a végintézkedéssel reá rótt kötelezettségtől vagy más tehertől mentesülne.

Szülő és a szülő leszármazójának öröklése

Ha leszármazó és házastárs nincs, vagy nem örökölhet, az örökgyó szülői örökölnék fejenként egyenlő részben. Az öröklésből kiesett szülő helyén ennek leszármazói örökölnék olyan módon, mint a gyermek helyén annak leszármazói. Ha a kiesett szülőnek leszármazója nincs, vagy nem örökölhet, egyedül a másik szülő vagy annak leszármazói örökölnék.

Nagyszülök és a nagyszülő leszármazójuk, dédszülök és leszármazójuk, illetve távolabbi felmenők öröklése

Ha leszármazó, házastárs, szülő és szülőtől leszármazó nincs, vagy nem örökölhet, törvényes örökösök egyenlő részben az örökgyó nagyszülői. Az öröklésből kiesett nagyszülő helyén annak leszármazói örökölnék, ugyanúgy, mint a kiesett szülő helyén ennek leszármazói.

Ha nagyszülő és nagyszülőtől leszármazó nincs, vagy nem örökölhet, törvényes örökösök fejenként egyenlő részben az örökgyó dédszülői illetve leszármazói. Ha dédszülő és dédszülőtől leszármazó nincs, vagy nem örökölhet, törvényes örökösök fejenként egyenlő részben az örökgyó távolabbi felmenői.

Az állam öröklése

Más örökös hiányában, vagy ha az öröklésre jogosultak az örökséget visszautasítják a Magyar Állam a törvényes örökös. Az államot mint törvényes örököst az örökség visszautasításának joga nem illeti meg.

Ági öröklés

Ha nem az örökgyó leszármazója a törvényes örökös a hagyatékban külön kell választani az ági vagyont. Ági vagyon mindaz, ami az örökgyóra valamelyik felmenőjéről öröklés vagy ajándékozás útján hárult. Ági öröklésnek van helye testvértől vagy a testvér leszármazójától örökölt vagy ajándékba kapott vagyontárgyra is, ha a vagyontárgyat a testvér vagy a testvér leszármazója az örökgyóval közös felmenőjétől örökölte vagy ajándékba kapta. **A vagyontárgy ági jellegét annak kell bizonyítania, aki ezt ezen a címen örökölné.**

Ági örökösök

A szülő öröklí azokat a vagyontárgyakat, amelyek róla vagy felmenőjéről hárultak az örökhagyóra. A kieső szülő helyén az ő leszármazói öröklínek a törvényes öröklés általános szabályai szerint. Ha mind az ági vagyontárgy öröklésére jogosult szülő, mind annak leszármazója kiesett, a nagyszülő; ha ő is kiesett, az örökhagyó távolabbi felmenője öröklí azt a vagyontárgyat, amely róla vagy felmenőjéről hárult az örökhagyóra. Ha ági örökös nincs, az ági vagyontárgy az örökhagyó egyéb vagyonával esik egy tekintet alá.

A házastársat az ági vagyonon holtig tartó haszonélvezeti jog illeti meg. Az örökhagyó házastársával szemben a szokásos mértékű berendezési és felszerelési tárgyakra ági öröklési igényt nem lehet támasztani.

Az ági öröklés szabályai nem terjednek ki a szokásos mértékű ajándékokra, arra a vagyontárgyra, amely az örökhagyó halálakor már nincs meg, de kiterjednek az ilyen vagyontárgy helyébe lépett vagy értékén vásárolt vagyontárgyra.

A Polgári Törvénykönyv szerint az örökhagyó élettársa nem törvényes örökös, így az élettárs csak végrendelet alapján öröklíhet.

Öröklésből való kiesési okok:

- kiesik az öröklésből, aki nem éli túl az örökhagyót,
- aki az öröklésre érdemtelen,
- akit az örökhagyó az öröklésből – végintézkedésben – kizárt, vagy kitagadott,
- aki törvényes öröklésre jogosult, de az örökhagyóval kötött írásbeli szerződésben – részben vagy egészben – lemondott az öröklésről,
- aki az örökséget visszautasította.

A törvényes örökös kiesése esetén a soron következő örökös lép a helyébe (pl.: kieső gyermek helyébe az ő gyermeke, vagyis az örökhagyó unokája).

9. Európai öröklési bizonyítvány, Öröklési tanúsítvány

Amennyiben a hagyatéki ügynek nemzetközi vonatkozása is van legfontosabb a joghatóság kérdésének megállapítása. Azt, hogy a konkrét hagyatéki ügyben magyar közjegyző eljárhat-e a nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvény rendelkezései határozzák meg.

A 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (továbbiakban: Rendelet) joghatóság szabályai az irányadóak azonban az európai unió tagállamban szokásos tartózkodási hellyel rendelkező örökhagyó utáni öröklésre, amennyiben az örökhagyó 2015. augusztus 17-én vagy azt követően hunyt el.

Az öröklésre vonatkozó nemzetközi szabályok tagállamonként jelentős mértékben eltérnek egymástól (pl. arra vonatkozóan kik és milyen arányban öröklínek az örökhagyó után, jár-e kötelestész, mi számít kötelestésznek stb.). **Az Európai Öröklési Rendelet természetesen nem „írja felül”, nem helyezi hatályon kívül az egyes tagállamok nemzeti Polgári Törvénykönyveiben vagy más jogszabályokban megtalálható öröklési jogszabályokat. Azt öröklés jog rendjét továbbra is nemzeti szinten szabályozzák.** Magyarországon ezt a Polgári Törvénykönyv határozza meg.

Az Európai Öröklési Rendelet három fő kérdést szabályoz: a hagyatéki eljárást melyik uniós tagállamban lehet lefolytatni, az alkalmazandó jog meghatározását, és a tagállamok bíróságai, közjegyzői által meghozott határozatok (pl. hagyatékátadó végzés) tagállamok közötti, kölcsönös elismerését.

A joghatóság (alkalmazandó jog és a hatóságok eljárási jogosultsága) **attól függ, hogy az örökhagyónak halálakor hol volt a szokásos tartózkodási helye, mégpedig tekintet nélkül arra, hogy az örökhagyónak mi volt az állampolgársága. Ennek az államnak az öröklési jogszabályai alapján kell rendezni az örökhagyó hagyatékának jogi sorsát.** Az örökhagyó halálakor szokásos tartózkodási helye lényegében az a hely, ahol az örökhagyó életvitelének középpontja volt a halálát közvetlenül megelőző években, figyelembe véve olyan tényezőket, mint például az érintett államban való tartózkodás időtartama, gyakorisága, oka, indoka. Szokásos tartózkodási helynek csakis az a hely tekinthető, mely szoros és tartós kapcsolatot jelentett az örökhagyó és az érintett tagállam között (az, hogy az örökhagyónak az adott helyen volt bejelentett, hatóságilag nyilvántartott lakcíme nem feltétlenül jelenti azt, hogy az tekinthető szokásos tartózkodási helyének). **A hatóságoknak gondosan és körültekintően kell mérlegelniük, hogy melyik állam volt ez a hely.**

Az alkalmazandó jog meghatározására csak bizonyos feltételekkel van lehetőség, amennyiben örökhagyó végrendeletet készített és belefoglalta azon rendelkezését, mely szerint kiköti a saját állampolgársága szerinti állam jogának alkalmazását. Ebben az esetben kerülhet sor hogy nem a halálakor szokásos tartózkodási helye szerinti állam jogát, hanem az általa kikötött jogot – állampolgársága szerinti jogot – kell alkalmazni.

Európai öröklési bizonyítvány

Amennyiben az örökhagyó halálakor szokásos tartózkodási helye belföldön van, akkor magyar közjegyző folytatja le a hagyatéki eljárást és a magyar Polgári Törvénykönyv öröklési jogi szabályait fogja alkalmazni. Ebben az esetben az örökös kérheti a magyar közjegyzőtől az ún. Európai Öröklési Bizonyítvány kiállítását, mely egy olyan közokirat, melyet a tagállamok egységes forma szerint állítanak ki, és a többi tagállamban is egységesen alkalmas az abban feltüntetett örökhagyó és hagyatékának kapcsolatos egyéb jogainak közhiteles igazolására.

Európai öröklési bizonyítvány akkor kérhető, ha a teljes hatályú vagy teljes hatályúvá vált ideiglenes hagyatékátadó végzés, az ideiglenes hagyatékátadó végzéssel érintett valamennyi igény bírósági elbírálása esetén hozott hagyatéki eljárást befejező végzés jogerőre emelkedett.

Európai öröklési bizonyítvány igényléséhez formanyomtatvány (1329/2014/EU végrehajtási rendelet 4. sz. melléklete) vagy azzal azonos adattartalmú kérelem szükséges.

Európai öröklési bizonyítvány igényléséhez formanyomtatvány

Azok az államok (tagállamok), melyekre a Rendelet nem terjed ki, nem kötelesek elfogadni a többi államból származó öröklési ügyekre vonatkozó közokiratokat, valamint Európai Öröklési Bizonyítványt.

Öröklési tanúsítvány harmadik államban történő igényérvényesítés céljára

A közjegyző az öröklésben érdekelt kérelmére külön végzésbe foglalt öröklési tanúsítvánnyal megállapítja az örökgyógyó utáni, a hagyatékban vagy annak egy részében érvényesülő – magyar jog szerinti – öröklési rendet (az örökös személyét, a hagyatékban való részesülése jogcímét és a hagyatékban való részesülése arányát), ha

- magyar állampolgársággal rendelkező után kizárólag harmadik államban fellelhető hagyaték maradt, és

- az öröklési ügyre a 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet alapján az Európai Unió egyetlen tagállamának sincs joghatósága.

Az öröklési tanúsítvány az öröklésben érdekelt kizárólag a harmadik államban történő hagyatéki igényérvényesítést szolgálja.

10. A felek jogai és kötelezettségei:

1. Az eljárás során gyakorolható jogok:

- A hagyatéki eljárás nyelve a magyar

- A hatóságnak címzett beadványokat - törvény, az Európai Unió kötelező jogi aktusa, illetve nemzetközi egyezmény eltérő rendelkezése hiányában- magyar nyelven kell előterjeszteni, a hatóság határozatát magyar nyelven küldi meg

- Az eljárás során szóban mindenki jogosult anyanyelvét, nemzetközi egyezményben meghatározott körben anyanyelvét, regionális vagy nemzetiségi nyelvét használni. Az eljárás során, a Magyarországon élő, a nemzetiségek jogairól szóló törvényben elismert valamennyi nemzetiség tagja jogosult nemzetiségi nyelvét a regionális vagy kisebbségi nyelv használatára vonatkozó nemzetközi egyezményben foglaltaknak megfelelően **használni**

- Az eljárásban a hallássérült vagy sietvak személy jogosult jelnyelvet vagy az általa ismert más, törvényben meghatározott speciális kommunikációs rendszert használni. A hallássérült vagy beszéd fogyatékos személy kérésére a meghallgatás helyett írásban tehet nyilatkozatot

- A hagyatéki eljárásban érdekeltet az eljárás során meghatalmazott is képviselheti. A meghatalmazást teljes bizonyító erejű magánokiratba vagy közokiratba kell foglalni. A hagyatéki eljárásban a képviselőként fellépő személy képviseleti jogosultságát hivatalból kell vizsgálni. Az eljárásban a jogi képviselet nem kötelező.

- Az ügyfélnek joga van az eljárás során bármikor nyilatkozatot, észrevételt tenni. Amennyiben az ügyfél a hatóság felhívására nem nyilatkozik, a hatóság a rendelkezésre álló adatok alapján dönt.

- A hagyatéki eljárásban érdekelt a hagyatéki ügy megjelölésével elektronikus beadványban kérheti, hogy a részére szóló iratok a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényben (továbbiakban Pp.) meghatározottak szerint, elektronikus úton kerüljenek kézbesítésre

- Az eljárás során az érdekelt (azok képviselői) a hagyatéki ügy iratait – jogszabályban meghatározott korlátozásokkal – az eljárás bármely szakaszában megtekinthetik, azokról másolatot kérhetnek. A hagyatéki eljárás jegyzőnél található iratainak nem hiteles másolatáért

járó díj mértéke oldalanként 100 forint. Iratbetekintési jogával a Pp. 162.§-164.§-ai alapján- a sajátosságokból eredő eltérésekkel – élhet.

- Ha a Hetv. eltérően nem rendelkezik **a hagyatéki eljárásban bizonyíték felvételének nincs helye, azonban a hagyatéki eljárásban az érdekelt és az eljárásban részt vevő más személy álláspontja alátámasztására okiratot csatolhat be.** (Amennyiben a hagyatéki eljárásban érdekelt a hagyaték átadását érintő lényeges kérdésben a Kjnp. szerinti előzetes bizonyítás felvételét vagy igazságügyi szakértő kirendelését indítványozza, ezen eljárás lefolytatására a hagyatéki ügyben eljáró közjegyző kizárólagosan illetékes.)

- **Az öröklésben érdekelték a leltárba felvett ingóság értékének feltüntetése előtt arra – az érték meghatározását megkönnyítő adatok közlésével, a tárgy általuk becsült értékének megjelölésével – nyilatkozatot tehetnek**

- Ha a hagyaték átadására még nem került sor, az öröklésben érdekelt valószínűsíti, hogy a hagyatékhoz tartozó vagyontárgy veszélyben van, **indokolt kérelmében – a biztosítási intézkedés költségeinek előlegezésével - biztosítási intézkedés elrendelését kezdeményezheti** a leltárba felvett vagyon, e vagyon meghatározott része vagy egyes vagyontárgyak vonatkozásában. Az elrendelhető biztosítási intézkedésről a hagyatéki eljárásról szóló 2020. évi XXXVIII. törvény (továbbiakban Hetv.) 32.§ (1) és (2) bekezdései rendelkeznek. Biztosítási intézkedés iránti kérelem esetén a biztosítási intézkedés költségeit az köteles előlegezni, aki a biztosítási intézkedést kérte.

- **Az örökösöként érdekeltéknek a hagyatéki eljárás leltározási szakaszában lehetőségük van egymással, valamint a hagyatéki hitelezőkkel egyezségi tárgyalásokat folytathatni, osztályos és egyéb egyezséget kötni.** Megállapodás esetén a felek közös kérelemben kérhetik a megállapodásról készült teljes bizonyító erejű magánokiratba vagy közokiratba foglalt írásbeli nyilatkozat, mint egyezségi tervezet, és az egyezségeztervezet egyezségkenti jóváhagyása iránti kérelem közjegyzőhöz - jóváhagyás céljából- történő továbbítását. **Az öröklésben érdekelték a hagyatéki eljárásban a közjegyző előtt is egyezséget köthetnek.**

- **Öröklési jogi vita és másodlagos öröklési vita rendezése érdekében lehetőségük van a közvetítői tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvény (a továbbiakban: Közvetítői tv.) alapján közvetítői eljárás igénybevételére.**

- **A hagyatéki eljárás során a Hetv.-ben meghatározott esetekben a jegyző döntésével szemben az alábbi esetekben élhet fellebbezési jogával:**

- hagyatéki eljárás megindítása iránti kérelmet visszautasító és elutasító,
- a helyszíni leltár felvétele iránti kérelmet visszautasító és elutasító,
- a biztosítási intézkedés tárgyában hozott,
- végrendeleti végrehajtó megbízatásának létrejöttét, létre nem jöttét, megszűnését megállapító vagy a megszűnés megállapítására irányuló kérelmet visszautasító és elutasító,
- a végrendeleti végrehajtót az örökösök egyes rendelkezéseinek teljesítése alól felmentő, vagy a felmentésre irányuló kérelmet visszautasító és elutasító,
- a hagyatéki eljárást megszüntető,
- a végintézkedéssel alapított bizalmi vagyonkezelési jogviszony létrejötté tárgyában hozott,
- fellebbezést visszautasító végzés.

2. Az eljárás során teljesítendő kötelezettségek:

- Ha a tényállás tisztázása szükségessé teszi, a hatóság az ügyfelet nyilatkozattételre hívhatja fel.
- A felek tényállításaikat és egyéb, tényekre vonatkozó nyilatkozataikat kötelesek a valóságnak megfelelően, az eljárás elősegítése érdekében a megfelelő módon és időben előadni, előterjeszteni és becsatolni
- A jegyző azt az ügyfelet (vagy képviselőjét) más tudomása ellenére, aki önhibájából az eljárás során az ügy szempontjából jelentős adatot valótlanul állít vagy elhallgat, jelentős tények tekintetében olyan nyilatkozatot tesz, amelyről bebizonyosodik, hogy valótlan, pénzbírság megfizetésére kötelezi, valamint a Pp.-ben meghatározott más jogkövetkezménnyel sújthatja.
- A kötelező leltározás alá eső vagyontárgyak, illetve örökös eltitkolása büntetőjogi következményeket von maga után
- Kötelesrész iránti igény bejelentése esetén az öröklésben érdekelt köteles 8 napon belül bejelenteni a kötelesrész alapjának számításához szükséges vagyontárgyat. A kötelesrészről, illetve ahhoz kapcsolódó további információkról (kötelesrész alapja, kötelesrész mértéke, a kötelesrész alapjából kivont adományokról stb.) a 2013. évi Polgári Törvénykönyv (továbbiakban Ptk.) 7:75.§ - 7:86.§-aiból tájékozódhat.
- Az eljárás valamennyi résztvevője eljárási jogaik gyakorlása és kötelezettségeik teljesítése során kötelesek jóhiszeműen eljárni és a többi résztvevőkkel együttműködni. Senkinek a magatartása nem irányulhat a hatóság megtévesztésére. A jegyző azt a felet, aki a jóhiszeműség követelményével ellentétes magatartást tanúsít, pénzbírság megfizetésére kötelezi, valamint a Pp.-ben meghatározott más jogkövetkezménnyel sújtja
- A hagyatéki eljárás során kibocsátott idézésre az idézett köteles megjelenni. Amennyiben megjelenési kötelezettségének nem tesz eleget, úgy eljárási bírsággal sújtható. Ha az idézett személy az idézésre nem jelenik meg, és távolmaradását nem menti ki rendőrség útján elővezethető
- A helyszíni leltározás esetén felhívott érdekelt kötelesek annak foganatosítását elősegíteni, biztosítani. Aki a helyszíni leltározás eredményes lefolytatásával kapcsolatos kötelezettségét megszegi anélkül, hogy azt - ok valószínűsítése mellett - alapos okkal előzetesen kimentette volna, a Pp. 272.§-a alapján az okozott költségek megtérítésére kötelezhető, pénzbírsággal sújtható stb.
- Biztosítási intézkedés iránti kérelem esetén a biztosítási intézkedés költségeit az köteles előlegezni, aki a biztosítási intézkedést kérte. A jegyző (vagy közjegyző) felhívja a biztosítási intézkedést kérelmezőt, hogy a biztosítási intézkedés foganatosításával várhatóan felmerülő költségeket helyezze közjegyzői letétbe. Ha a kérelmező a felhívásnak nem tesz eleget, a kérelmet el kell utasítani.
- A jegyző eljárása során köteles gondoskodni az örökös és a hagyatéki eljárásban érdekelt személyes adatainak védelméről

11. Az eljárás során alkalmazott legfontosabb jogszabályok

További hasznos tudnivalókról (pl.: hagyatéki tartozások, hagyatéki hitelezői igény, ági öröklés, kötelesrész, örökbefogadással kapcsolatos öröklési jogi szabályok, eljárás megismétlése, közvetítői eljárás, osztályos és egyéb egyezségek, hagyatéki per, jogorvoslatok stb.) **az alábbi jogszabályokból tájékozódhat:**

- 2010. évi XXXVIII. törvény a hagyatéki eljárásról
- 29/2010. (XII. 31.) KIM rendelet a hagyatéki eljárás egyes cselekményeiről
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
- 2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról
- 2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról
- 2002. évi LV. törvény a közvetítői tevékenységről
- 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet

- 2015. évi CCXXII. tv. az elektronikus ügyintézés és bizalmi szolgáltatások általános szabályairól

A hagyatéki eljárás kitöltendő nyomtatványai:

1. számú nyilatkozat

2. számú nemleges nyilatkozat

3. Pótlap további öröklésben érdekelték felsorolásához

4. Póthagyatéki eljárás kérelem